

Nr 454

Av herr **Andersson** i Brämhult, om utredning av principerna och förutsättningar för en lokalisering av statliga ämbetsverk och institutioner till annan plats än Stockholm.

I sitt år 1951 avgivna betänkande Näringslivets lokalisering (SOU 1951: 6) ansåg utredningen angående näringslivets lokalisering det motiverat att uppmärksamhet ägnas möjligheterna att förlägga statliga verksamheter till andra platser än Stockholm.

Frågeställningen har senare varit föremål för ett flertal motioner till riksdagen. I de likalydande motionerna I: 173 och II: 221 till 1953 års riksdag hemställdes att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning rörande förläggning av centrala ämbetsverk till annan ort än Stockholm. I yttrande över motionen konstaterade arbetsmarknadsstyrelsen bl. a., att frågan om utflyttning av statliga verksamheter från Stockholm bör ägnas fortlöpande uppmärksamhet. Statsförvaltningarnas lokalisering bör således övervägas t. ex. då nya organ inrättas och i samband med att befintliga organs lokalfrågor blir föremål för prövning. Statsutskottet uttalade att frågan om förläggningen av de centrala ämbetsverken bör prövas från fall till fall, t. ex. då myndigheternas lokalfrågor omprövas eller då nya organ inrättas. Riksdagen lämnade detta utlåtande utan erinran.

I motionerna I: 341 och II: 280 till 1954 års riksdag framhöll motionärerna vid behandling av frågan om de större städernas tillväxt, att en decentralisering av statsförvaltningen måste vara ett viktigt led i strävandena att lösa ifrågasvarande problem för huvudstadens vidkommande. I sitt utlåtande hänvisade statsutskottet till sitt ovan nämnda utlåtande till 1953 års riksdag och uttalade att med en omprövning av principerna för lokaliseringsverksamheten bör kunna anstå, till vilken uppfattning riksdagen anslöt sig.

Till 1955 års riksdag hemställdes i motion II: 190, som behandlade behovet av en decentralisering av bl. a. förvaltningen med hänsyn till förhållandena i krig, att en utflyttning av statliga verk och inrättningar måste äga rum i fredstid. Utskottet delade i sitt utlåtande över motionen motionärens uppfattning om betydelsen för landets försvarsberedelser av en decentralisering av förvaltningen men uttalade, att någon riksdagens åtgärd för närvarande icke

syntes påkallad, då frågan om den framtida utformningen av närings- och bebyggelsestrukturen är föremål för Kungl. Maj:ts uppmärksamhet och då berörda beredskapsmyndigheter följer frågan. Till detta uttalande anslöt sig riksdagen.

Riksdagen har sålunda vid upprepade tillfällen tagit en visserligen avvaktande men dock positiv ställning till frågan om en utflyttning av statliga verksamheter från Stockholm. Här bör också erinras om riksdagens beslut år 1948 att förlägga den då inrättade fiskeristyrelsen till Göteborg.

Genom Kungl. Maj:ts åtgärder har också frågan om en lokalisering av statliga ämbetsverk till annan plats än Stockholm bringats under omprövning. Den 3 juni 1955 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för handelsdepartementet att tillkalla utredningsmän med uppdrag att verkställa en undersökning rörande sjöfartsstyrelsens förläggning. Likaså bemyndigade Kungl. Maj:t den 16 december 1955 chefen för kommunikationsdepartementet att tillkalla en utredningsman för att skyndsamt utreda frågan huruvida vattenfallsstyrelsen lämpligen bör förläggas till annan ort än Stockholm. Intill denna dag har ingen av utredningarna framlagt sina förslag.

Som av ovanstående framgår har riksdagen vid upprepade tillfällen uttalat att frågan om lokalisering vid centrala ämbetsverk bör prövas från fall till fall. Kungl. Maj:ts beslut att tillkalla utredningsmän för omprövning av frågan om lokalisering av sjöfartsstyrelsen och vattenfallsstyrelsen ger också vid handen att Kungl. Maj:ts delar riksdagens uppfattning i detta spörsmål.

Praktisk erfarenhet visar att olika statliga ämbetsverk och institutioner är mer eller mindre beroende av direkta och upprepade kontakter med departementen och med andra ämbetsverk liksom med civila myndigheter, enskilda organisationer, personalorganisationer m. fl. För de ämbetsverk, som i högre grad är beroende av dessa kontakter, innebär en utflyttning större problem. Vid en prövning från fall till fall av lokalisering förefinnes risk att dessa problem överdimensioneras, då man under omprövningen icke har möjlighet att ställa olika ämbetsverks speciella kontaktfrågor i jämförelse med varandra. Då statsmakterna, som vid flera tillfällen uttalats och i handling praktiskt visats, är enstämmiga i sin uppfattning att en utflyttning av statliga ämbetsverk är att rekommendera, borde icke detta förhållande få inverka menligt på lösandet av huvuduppgiften: att åstadkomma en rationell lokalisering av förvaltningen. En mera allmän prövning av hela frågekomplexet skulle i avgörande grad underlätta nödvändiga bedömningar av konsekvenserna av en utflyttning.

Lokaliseringen av statsförvaltningarna skulle också kunna ske med betydligt mindre omgång, för så vitt en allmän omprövning av frågan om flyttning kunde ske. All hänsyn kunde då tas till de befolkningspolitiska fakta, som kommer in i sammanhanget. Varje ämbetsverks särskilda svårigheter vid en utflyttning kunde klarläggas och en allmän omprövning ge vid handen i vilken

ordning en lokalisering skulle komma ifråga. Vidare kunde en gång för alla kartläggas de synpunkter framför allt personalorganisationer och andra civila sammanslutningar har på frågan om de statliga ämbetsverkens lokalisering liksom också de problem som alltid uppstår på den plats, dit ett ämbetsverk förlägges.

En allmän utredning av frågan om lokaliseringen av den statliga förvaltningen är icke ägnad att komma i konflikt med riksdagens uttalade mening, att lokalisering bör övervägas, då befintliga organs lokalfrågor blir föremål för prövning. De allmänna principer för lokaliseringen en generell prövning av frågan leder fram till, skulle göra detta övervägande väsentligt lättare. Då ett flertal statliga organ är i behov av nya lokaler för sin förvaltning, bör utredningen ske med största möjliga skyndsamhet.

Med anledning av det sålunda anförda får jag hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om skyndsamt utredning av principerna och förutsättningarna för en lokalisering av statliga ämbetsverk och institutioner till annan plats än Stockholm samt i vilken omfattning en dylik lokalisering bör äga rum.

Stockholm den 26 januari 1956

Torsten Andersson
i Brämhult
